

Resum final de la Jornada d'Experiències i necessitats en Participació Ciutadana en Salut.

Organitzada pel Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris (CAPS) amb el suport i la col·laboració de moltes institucions, entitats ciutadanes i de salut. Centre Cívic de les Cotxeres de Sants. 22 de maig de 2009.

El programa constava de dos parts: una al matí on es van presentar 27 resums (que es varen publicar) d'experiències de salut comunitària, experiències portades a terme entre professionals sanitaris (fonamentalment d'atenció primària i salut pública) i ciutadans, a barris i pobles de Catalunya.

Una segona part a la tarda, on es va tractar el tema dels *Consells de Salut*. Van intervenir en l'anàlisi i debat sobre els Consells: La Sra. Isabel Ribas, delegada de salut de l'ajuntament de Barcelona, amb una exposició sobre els processos de participació en salut, els Consells de Salut de districte i el Consell de Salut de Ciutat va acabar la seva aportació dient: *Cap on anem?*:

- *Obrir a les entitats ciutadanes el Consells de Salut de la ciutat, considerant el Consorci Sanitari de Barcelona com el govern territorial de salut de la ciutat.*
- *Consells de Salut de districtes amb corresponsabilització dels seus components.*
- *Comissions de Salut a les ABS i barris.*
- *Seguir amb els grup de treball del CMBS (salut, drogues, dones, gent gran)*
- *Avançar amb el treball de salut comunitària als barris.*

A continuació una taula rodona on el Sr. Albert Torrents, representant el Servei Català de la Salut, va aportar l'experiència del desplegament dels Consells de Salut dels Governos Territorials de Catalunya; El Sr. Albert Ferris, l'experiència del Consell de Salut del districte de l'Eixample de Barcelona, la Sra. Olga Fernandez, que va presentar el treball d'anàlisi dels Consells de Salut fet pel CAPS a partir dels qüestionaris passats a membres dels Consells i fruit també de reunions de grups nominals sobre aquest tema (veure document annex nº 3); finalment va haver-hi l'aportació de la Dra. Lucia Teruel de l'ABS de Vilaseca que ens va aportar l'experiència dels Consells de Salut des del punt de vista dels professionals de l'atenció primària de salut.

L'Albert Torrents, del CatSalut ens va informar de que ja estan constituïts 26 dels 37 Governos Territorials (i 9 en tràmit) constituïts també 17 dels 52 Consells de Salut (32%) amb unes 125 associacions en total. Els criteris generals dels Consells de Salut Territorials son:

- *La participació es un dret*
- *No es una finalitat sinó un mitjà*
- *Es un fet ineludible en una societat democràtica*
- *Responsabilitat de l'administració facilitar-la*
- *Amb entitats amb representació social*
- *Participació deliberativa, amb agents representatius*
- *Participació organitzada*
- *Però no substitutiva del govern i el parlament representants del ciutadans*
- *No volem que sigui un espai només administrativista.*

Per tancar la Jornada es va presentar la iniciativa de la creació d'un Web de participació ciutadana en salut *e-criterium* www.e-criterium.org promogut per Olga Fernandez, Oriol Ramis i Josep Saiz, que aviat estarà en funcionament. Es una iniciativa de servei públic, sense ànim de lucre, independent de qualsevol institució i transparent en el seu funcionament, per impulsar la participació de la ciutadania en el Sistema Nacional de Salut (SNS), utilitzant la tecnologia de Web 2.0. Un lloc de trobada per a la ciutadania, les institucions i els Consells de Salut, que disposaran d'un espai propi.

Per apadrinar e-criterium, varem tenir la oportunitat d'escoltar als companys anglesos Miriam Rivas-Aguilar i James Munro, de la web *Patient Opinion* <http://www.patientopinion.org.uk/>, que ens van explicar la seva experiència després d'anys de funcionament, i amb els que e-criterium, ja ha establert unes excel·lents relacions per a iniciar una xarxa col·laborativa internacional.

Anàlisi de les experiències d'activitats i programes de salut comunitària presentades a la Jornada (participació de ciutadans en tasques de salut comunitària)

Els Resums d'experiències en salut comunitària presentats han estat 27 i la seva procedència geogràfica es:

- Barcelona: 9
- Girona i Salt: 4
- Badalona, Sabadell, Hospitalet, Sant Celoni: 9
- Vilaseca, Bellpuig: 2
- Àmbit general Catalunya: 3

Els continguts dels resums de les experiències:

En conjunt aporten una riquesa extraordinària d'accions i mitjans utilitzats que justificarà la seva publicació i difusió.

Els problemes, riscos i objectius de salut comunitària a que fan front son, en general, força comuns:

- Pèrdua d'autonomia i dependència de la gent gran
- Hàbits insans, dependències
- Problemes musculars i osteoarticulars
- Obesitat

Per fer-hi front es programen accions emmarcades fonamentalment en:

- Foment d'hàbits saludables
- Autocura
- Alimentació sana
- Exercici físic

Amb múltiples accions:

Xerrades, tallers, visites, cursos, publicacions, exercici físic, caminades, programes de radio i TV locals, festes populars, concursos dibuix, etc. En el marc dels CAP, la comunitat, les escoles, casals de gent gran, etc.

Aquestes accions i programes han estat desenvolupats en el marc de diverses metodologies: Unes emmarcades en la metodologia APOC (Atenció Primària Orientada a la Comunitat) generalment d'Equips d'Atenció Primària de la xarxa AUPA, altres dins dels Plans de Desenvolupament Comunitaris de barris o municipis, altres dins dels programes de Salut als Barris de la llei de Barris del Govern de Catalunya, i altres son activitats de grups nominals amb ciutadans o tasques d'educació sanitària a grups determinats.

S'han avaluat els resums d'experiències presentats segons criteris de la metodologia APOC, amb una mitja de puntuació de 6,5 sobre 10, d'aquests resums 12 estan per sobre de la mitja.

Les presentacions orals que la comissió organitzadora ha escollit:

Els criteris d'elecció de la comissió organitzadora de només sis dels 27 resums presentats per ser comunicats oralment durant la Jornada no han estat els de la qualitat de les experiències presentades, si no de tenir una mostra de diferents tipus d'activitats o programes i també donar veu a diferents àmbits geogràfics.

**Resum de la comunicació a la Taula Rodona de la Olga Fernandez (CAPS)
*Aportació dels ciutadans al anàlisi dels Consells de Salut: anàlisi dels qüestionaris i grups qualitatius.***

Conclusions i suggeriments de la comunicació:

- Existeix una infraestructura administrativa que pot millora molt si s'adopten procediments més democràtics: negociar l'ordre del dia, assegurar que la informació arribi i en temps suficient, informar del reglament i les competències dels Consells.
- La representació institucional i de proveïdors es considera suficient, però la de la ciutadania presenta molts dubtes. El debat i la participació son insuficients, la participació es informativa i es desitja una participació més decisòria i/o deliberativa.
- Els Consells podrien millorar la seva efectivitat: si treballessin els temes en grups temàtics. Si les peticions es contestessin i es valoressin les respostes. Amb lideratge i retorn raonat de les propostes.
- Existeix pessimisme en que es puguin fer canvis i influir en la política Sanitaria. La ciutadania vol saber més i opinar sobre les polítiques de salut i els pressupostos.
- Aquesta participació, pels ciutadans, es a la vegada un afer saludable i també en moltes ocasions un afer frustrant.
- Cal la informació de la cartera de serveis, els indicadors de salut i assistencials en quantitat i qualitat, l'estatut dels proveïdors, etc, de cada barri o municipi, per poder començar a treballar en el Consell.
- Els Consells han de tractar temes rellevants: privatització i concertació de serveis, polítiques públiques de salut, noves prestacions del sistema, Pla d'innovació d'atenció primària, pressupostos, etc.
- La representació ciutadana en el Consells ha de ser en quantitat i qualitat proporcional a la ciutadania existent en l'àmbit del Consell i al menys representar un terç dels seus membres.
- Els ciutadans dels Consells han de ser representants dels ciutadans de l'àmbit del Consell (associacions cíviques, de veïns, etc) i com a tals portar al Consell les demandes i necessitats dels seus representats, donant compte als mateixos de l'ordre del dia, les actes, els temes i els acords del Consell.
- Son competències dels Consells de Salut tots aquells temes que suposin determinants per la salut: hàbits, condicions ambientals, socials, i no només l'assistència sanitària.
- Els Consells de Salut ha d'impulsar, seguir i avaluar plans de salut comunitaris en els seus municipis i barris.
- Per aquesta tasca cal també una reforma profunda de l'Atenció Primària i la salut pública per tal de que puguin fer front amb suficients mitjans el treball amb la comunitat.

Temes prioritzats pels assistents a la Jornada per ser tractats el proper curs.

Durant la Jornada es va repartir un qüestionari amb 14 temes i la proposta que es prioritzessin 5 d'ells per ser tractats (curset, seminari, debat, etc) pel CAPS el proper curs. De l'anàlisi dels qüestionaris recollits (52) en surten tres possibles cursos (alguns d'ells ajuntat dos temes dels prioritzats).

Com a formació de ciutadans i membres dels Consells de Salut (ajuntaments, etc):

- *Instruments i tècniques de participació. Avaluació de processos participatius.*
- *El Sistema sanitari Català, interpretació dels indicadors i el Pla d'Innovació de l'Atenció Primària.*

Dirigit als professionals d'Atenció Primària:

- *Diagnòstic de salut comunitària i avaluació de l'impacta en salut dels plans i programes de salut comunitaris.*